

Vergaderjaar 2012–2013

33 451

Wijziging van de Wet op de rechterlijke indeling, de Wet op de rechterlijke organisatie en enige andere wetten in verband met de vorming van de arrondissementen Gelderland en Overijssel

Nr. 4

VERSLAG

De vaste commissie voor Veiligheid en Justitie, belast met het voorbereidend onderzoek van dit voorstel van wet, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen. Onder het voorbehoud dat de hierin gestelde vragen en gemaakte opmerkingen voldoende zullen zijn beantwoord, acht de commissie de openbare behandeling van het voorstel van wet genoegzaam voorbereid.

Inhoudsopgave

ALGEMEEN	1
Inleiding; doelstelling wetsvoorstel	1
Vorming van de arrondissementen en rechtbanken Gelderland en Overijssel	3
Regionale indeling van de nationale politie en van de eerstelijnsparquetten van het Openbaar Ministerie	4
Vorbereiding wetsvoorstel	5
Financiële consequenties en administratieve lasten	5
ARTIKELSGWIJS	5

ALGEMEEN*Inleiding; doelstelling wetsvoorstel*

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het voorliggende wetsvoorstel. Zij begrijpen de voorgeschiedenis van dit op het wetsvoorstel herziening van de gerechtelijke kaart (Kamerstuk 32 891) volgende wetsvoorstel, dat uitvoering geeft aan een door de Eerste Kamer aanvaardde motie van het lid Beuving c.s. (Kamerstuk 32 891, G). De inhoud van het wetsvoorstel splitst, in lijn met voornoemde motie, het arrondissement Oost-Nederland in een arrondissement Gelderland en een arrondissement Overijssel. Deze leden zijn van mening dat deze opsplitsing niet ten koste mag gaan van de met het wetsvoorstel herziening van de gerechtelijke kaart beoogde doelen. Vanuit dat perspectief hebben deze leden nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de PVV-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van bovengenoemd wetsvoorstel. Naar aanleiding daarvan hebben zij een aantal vragen. Deze vragen komen hieronder aan de orde.

De leden van de SP-fractie zijn altijd van mening geweest dat met de reuze rechtbank Oost-Nederland een grotere kloof zal ontstaan tussen rechtzoekenden, rechters en het bestuur van de gerechten. Ze hebben dan ook met instemming kennisgenomen van het voorstel van de Eerste Kamer om het arrondissement Oost-Nederland op te laten splitsen in arrondissement Gelderland en arrondissement Overijssel. Van het grootste belang is nu dat deze splitsing op 1 januari 2013 direct meege-nomen wordt bij de herziening van de gerechtelijke kaart, zodat niet eerst tien arrondissementen worden gevormd en vervolgens pas het elfde arrondissement. Erkent de regering dat dit laatste ongewenst is en zal leiden tot grotere belasting voor de rechtspraak en dus onnodig meer tijd en geld kost? De leden van de SP-fractie verzoeken de regering met klem de nota naar aanleiding van het verslag zo spoedig mogelijk naar de Kamer te sturen met het oog op de beoogde inwerkingtreding op januari 2013.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel. Zij hebben daarover op dit moment geen vragen.

De leden van de D66-fractie hebben met instemming kennisgenomen van het voorliggende wetsvoorstel. Deze leden deelden bij behandeling van de herziening van de gerechtelijke kaart reeds de zorg over de grootte van het arrondissement Oost-Nederland, zoals dat was voorzien in het wetsvoorstel. Deze leden zien goede redenen om te komen tot opschaling van de arrondissementen, mits de randvoorwaarden van werkbaarheid, bestuurbaarheid en toegankelijkheid van de rechtbanken steeds gewaarborgd zijn. Naar hun mening komt de voorliggende splitsing van het voorziene arrondissement Oost-Nederland in twee delen, zijnde rechtbank Gelderland en rechtbank Overijssel, tegemoet aan de gestelde randvoorwaarden. Dat hiermee sprake zal zijn van enige incongruentie van de indeling ten aanzien van de tien arrondissementsparketten van het Openbaar Ministerie en de tien regionale eenheden van de politie, vinden de leden van de D66-fractie geen onoverkomelijk bezwaar indien een dergelijke splitsing voor het Openbaar Ministerie en de nationale politie langs soortgelijke randvoorwaarden onwenselijk blijkt. De voorgestelde aanpassing in de Wet op de rechterlijke organisatie en in de Politiewet ondervangt naar mening van deze leden de geografische incongruentie afdoende.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het onderhavige wetsvoorstel. Zij zijn blij met de intentie van de voorgestelde aanpassing van de Wet op de rechterlijke indeling die aansluit bij de zorgen die onder meer door hen is geuit tijdens de behandeling van het wetsvoorstel herziening gerechtelijke kaart. Genoemde leden hebben echter vragen bij de keuze om het aantal regionale eenheden van de nationale politie alsmede het aantal eerste-lijnsparquetten van het Openbaar Ministerie, de arrondissementsparketten, niet uit te breiden van tien naar elf.

De leden van de SGP-fractie hebben met instemming kennisgenomen van de opsplitsing van het zeer grote arrondissement Oost-Nederland in twee arrondissementen. Zij hebben hier bij de behandeling van het wetsvoorstel tot herziening van de gerechtelijke kaart reeds op aangedrongen. Zij vinden het positief dat de regering hier alsnog voor kiest. Wel hebben zij nog diverse vragen bij het onderhavige wetsvoorstel.

De leden van de VVD-fractie merken op dat met de Wet herziening gerechtelijke kaart wordt beoogd de kwaliteit en specialisatie van de te vormen rechtbanken te vergroten. Van de voorgaand besproken opdeling van het arrondissementsparket Oost-Nederland en de politieregio Oost-Nederland wordt afgezien vanwege een te negatieve invloed daarvan op de kwaliteit en de specialisatie van de afzonderlijke onderdelen van het Openbaar Ministerie en de politie in Oost-Nederland. Deze leden vragen of een dergelijke negatieve invloed na de opdeling van de rechtbank Oost-Nederland ook zal zijn waar te nemen binnen de rechtspraak. Kan de regering deze leden verzekeren dat de opdeling er niet toe zal leiden dat de kwaliteit van de rechtspraak in Oost-Nederland wordt verlaagd? In hoeverre kan de regering verzekeren dat de met de Wet herziening gerechtelijke kaart beoogde specialisatie binnen de arrondissementsrechtbanken nog wordt bereikt na de opsplitsing van de rechtbank Oost-Nederland? Zijn de afzonderlijke kamers binnen de rechtbanken van voldoende omvang om kwaliteit en continuïteit te garanderen?

Gelet op hun zorgen, zien de leden van de VVD-fractie bij voorkeur dat de al in het kader van de behandeling van de Wet herziening gerechtelijke kaart geplande evaluatie (amendement Çörüz c.s.¹) spoedig wordt uitgevoerd met betrekking tot de uit het arrondissement Oost-Nederland voortvloeiende arrondissementen Gelderland en Overijssel. Op welk moment verwacht de regering dat deze evaluatie kan worden uitgevoerd? Kan de regering aangeven welke criteria bij de evaluatie worden betrokken? Deze leden zien graag dat bij de evaluatie wordt gelet op de verhouding tussen de ketenpartners en de invloed van de voorgestelde opdeling op de kwaliteit en specialisatie van de rechtspraak in Oost-Nederland. Kan de regering aangeven of de uitkomsten van de evaluatie aanleiding zouden kunnen zijn om de voorgestelde splitsing van het arrondissement Oost-Nederland weer ongedaan te maken? Wat zou voor de regering de uitkomst moeten zijn om tot deze ongedaanmaking over te gaan?

De leden van de PVV-fractie constateren dat de regering tijdens de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel herziening gerechtelijke kaart nog tegen het opknippen van arrondissement Oost-Nederland was. In de memorie van toelichting bij onderhavig wetsvoorstel wordt niet aangegeven waarom de regering de motie van de Eerste Kamer toch uitvoert. Waarom gaat zij nu toch over tot het opknippen van arrondissement Oost-Nederland? Wat zijn de doorslaggevende argumenten daarvoor?

Deze leden merken op dat het arrondissement Oost-Nederland wordt opgeknipt omdat men het een te groot arrondissement vindt. Waarom wordt dat in het geval van arrondissement Noord-Nederland, welke uit drie provincies bestaat, dan niet gedaan?

De leden van de D66-fractie juichen de opgenomen evaluatiebepaling toe en verzoeken de regering om over drie jaar na inwerkingtreding de Wet herziening gerechtelijke kaart zowel afzonderlijk als in samenhang met Openbaar Ministerie en nationale politie te bezien.

De van de SGP-fractie zien dat er alleen een evaluatiebepaling is opgenomen over de gesplitste arrondissementen Gelderland en Overijssel en niet over de bijbehorende politieregio en de regio van het Openbaar ministerie. Waarom is hiervoor gekozen? Moet dit niet in samenhang bezien worden?

¹ Kamerstukken 2011–2012, 32 891, nr. 11.

De leden van de VVD-fractie merken op dat met dit wetsvoorstel het aantal arrondissementen op elf uitkomt. De opdeling van het arrondissement Oost-Nederland heeft de regering, naar mening van deze leden, terecht geen aanleiding gegeven tot het opdelen van het arrondissementsparket Oost-Nederland en van de politieregio Oost-Nederland. Daarmee wordt het in wetsvoorstel herziening gerechtelijke kaart vermelde doel van geografische congruentie niet bereikt. Deze leden maken zich zorgen over de organisatorische verhouding tussen enerzijds de rechtbanken en anderzijds de arrondissementsparquetten en politieregio's in het op te delen arrondissement Oost-Nederland. In hoeverre deelt de regering deze zorg? In welke mate wordt de met het wetsvoorstel herziening gerechtelijke kaart nagestreefde vereenvoudiging, effectiviteit en efficiëntie tussen de ketenpartners onder druk gezet door de opsplitsing van de rechtbank Oost-Nederland?

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat één van de uitgangspunten van de Wet herziening gerechtelijke kaart en de Politiewet 2012 juist is dat de geografische congruentie van de organisatie van de eerstelijnsrechtspraak (de rechtbanken), de eerstelijnsparquetten van het openbaar ministerie en de regionale eenheden van de nationale politie. Deze congruentie maakt de samenwerking tussen deze ketenpartners eenvoudiger, effectiever en efficiënter, vooral op het gebied van de opsporing, vervolging en berechting van strafbare feiten. Desondanks wordt met dit wetsvoorstel er voor gekozen hier in Oost-Nederland een uitzondering op te maken.

In de memorie van toelichting staat dat voor het Openbaar Ministerie splitsing van het parket Oost-Nederland onwenselijk is, omdat hierdoor te kwetsbare afzonderlijke eenheden zouden ontstaan. Deze leden constateren echter dat ook een gesplitst parket nog steeds groter is dan de omvang van het parket van voor de invoering van de Wet herziening gerechtelijke kaart. De aan het woord zijnde leden vragen daarom om een cijfermatige onderbouwing van dit argument. Zij constateren namelijk dat in de memorie van toelichting alleen over overtuigingen wordt gesproken maar er geen feitelijk cijfermateriaal is opgenomen.

Een zelfde argument van schaalgrootte wordt genoemd voor de eerstelijnsparquetten van het Openbaar Ministerie waarbij gewezen wordt op de benodigde specialisaties en expertises. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of de indeling van de gerechtelijke kaart hiervoor bepalend is. Zijn hiervoor geen andere praktische oplossingen mogelijk?

Deze leden constateren dat in de memorie van toelichting wordt gesproken over een goed functionerend parket Oost-Nederland dat niet zou moeten worden gesplitst omdat dit de positie van het Openbaar Ministerie zou verzwakken. Zij vragen om een nadere onderbouwing van deze stelling aangezien het nieuwe parket Oost-Nederland nog niet is gevormd. Deze leden vragen of er onderzoek is geweest onder de medewerkers naar hun mening over het functioneren van het betreffende parket in de huidige situatie en de verwachting over het functioneren in de nieuwe situatie na de schaalvergroting.

Voorts constateren de aan het woord zijnde leden dat in de memorie van toelichting wordt gesteld dat ook voor de regionale eenheid van politie in Oost-Nederland de splitsing onwenselijk zou zijn. Zij vragen om een onderbouwing van de stelling dat de schaalvoordelen, die met de indeling in de tien regionale eenheden worden behaald, niet ook in stand zouden kunnen blijven als er sprake zou zijn van 11 eenheden ten opzichte van de huidige 25 politieregio's.

Het gevolg van het niet congruent lopen van politieregio's en parketten in Oost-Nederland betekent dat het Openbaar Ministerie in de regio

Oost-Nederland voor de inzet van opsporingsmaatregelen, preventieve hechtenis en de vervolging van verdachten, zaken en capaciteit zal moeten verdelen over twee arrondissementen. Dit vereist zorgvuldige werkprocessen. Deze leden vragen wat dit concreet in de praktijk zal betekenen bijvoorbeeld voor de werklast. Zij vragen of deze consequenties zijn onderzocht.

De leden van de SGP-fractie merken op dat de regering niet voorstelt te komen tot opsplitsing van Oost-Nederland voor het Openbaar Ministerie. Graag ontvangen deze leden inzicht in de vraag op welke concrete punten er daadwerkelijk problemen zouden ontstaan voor het Openbaar Ministerie als er opsplitsing zou komen. Hoe kwetsbaar zouden deze onderdelen worden in vergelijking met de andere arrondissementen? Kan dit cijfermatig worden onderbouwd?

Ook is er niet gekozen voor opsplitsing van de politieregio, terwijl juist hier ook sprake is van een grote afstand tussen de lokale gemeenten en de ongesplitste politieregio. De leden van de SGP-fractie vragen of er echte problemen zullen ontstaan als de politieregio ook wordt gesplitst. Is ook in het geval van 11 regio's niet veel winst te behalen met betrekking tot schaalvergroting? Ontstaan er dan problemen op het terrein van de veiligheid in Nederland?

Vorbereiding wetsvoorstel

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat er geen consultatie is geweest. Wel heeft met de meest betrokken organisaties informeel contact plaatsgevonden over een concept van dit wetsvoorstel. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of de betrokken organisaties, zoals het Openbaar Ministerie, de politie, de colleges van gedeputeerde staten en de colleges van burgemeester en wethouders in Oost-Nederland, instemmend hebben gereageerd op het wetsvoorstel en welke opmerkingen zijn gemaakt.

Financiële consequenties en administratieve lasten

De leden van de SGP-fractie merken op dat in de memorie van toelichting staat dat er geen zelfstandige financiële gevolgen zijn voor het Rijk. Deze leden vragen of er wel meer afgeleide financiële gevolgen zijn voor het Rijk. Waaraan moet worden gedacht?

ARTIKELSGWIJS

Artikel IV (Wet herziening gerechtelijke kaart)

Onderdeel E

De leden van de SGP-fractie merken op dat de afschaffing van het college van afgevaardigden pas vijf jaar na inwerkingtreding plaatsvindt. Deze leden constateren dat dit nog binnen de evaluatieperiode is. Waarom wordt er niet gekozen voor een geheel opschorten van deze inwerkingtreding dan wel een evaluatie na drie jaar?

De fungerend voorzitter van de commissie,
De Roon

De griffier van de commissie,
Nava